

ACHTERKLAPS

“Hé, mag ik uwe gom eens, bitch!”

Luc Wyns

G

roepswork tijdens de les Nederlands in een derde jaar Moderne wiskunde. De leerlingen zitten gedreven te werken aan hun opdracht. De leerkracht beweegt zich als een goede coach doorheen de klas, observeert, stelt vragen en ondersteunt waar nodig.

“Hé, mag ik uwe gom eens, bitch!”

Vera rommelt in haar etui en gooit het bevroagde met een boogje naar Peter.

De leerkracht slaat bleek uit, geschokt door het taalgebruik van Peter, en dat voor een leerling uit de derde Moderne! Dan kleurt haar aangezicht stilaan rood van verontwaardiging over het gebrek aan respect dat deze leerling toch wel tentoonspreidt tegenover zijn vrouwelijke medeleerling. De ontploffing is er dan ook een die kan tellen: *“Peter, dat kan echt niet door de beugel!!!”* De knoppen op de taalmengtafel¹ voor formeel Belgisch Nederlands vliegen omhoog. *“Zo spreek je je medeleerlingen niet aan!”*

Het werk aan de tafels valt stil, Peter kijkt beduusd naar de leerkracht: *“Hoe, wat heb ik nu weer gedaan?”* De knopjes blijven nog netjes halverwege informeel Belgisch Nederlands met een schuifje dialect voor het toch wel Antwerps accent. Vera – meisjes zijn nu eenmaal sneller in het oppikken van dat soort boodschappen – antwoordt, zich ook netjes aan dezelfde mengtafelinstellingen houdend: *“Wat is het probleem, mevrouw? Peter heeft toch niets fout gedaan!”*

Mevrouw Janssens, verbolgen over zoveel misplaatste solidariteit, gaat echter door: *“Je biedt onmiddellijk je excuses aan!”* En voor de non-verbale aspecten van deze communicatie ontbreekt nog elk knopje op de taalmengtafel.

Het vervolg van deze situatie laat zich al raden.

Misschien was het anders gelopen, indien de leerkracht deze uitspraak van Peter had aangegrepen om een taalbeschouwelijk intermezzo te houden, waar gebruik gemaakt kon

worden van de taalmengtafel. Zij had namelijk Peter, Vera en zelfs de rest van de klas kunnen vragen om die uitspraak eens om te zetten naar de schuifknoppen op de mengtafel. Daarnaast zou er ook even een setting gemaakt kunnen worden die de verwachtingen binnen een klassituatie voorstelde. En een vergelijking tussen deze twee zou voor iedereen wel eens erg leerrijk kunnen blijken.

Peter en Vera zouden tot inzicht kunnen komen in hun taalgebruik. Dat hun taalgebruik tijdens het groepswork vooral kenmerken van straat- en groepstaal bevatte. Dat klassituaties andere verwachtingen stellen aan het taalgebruik van zowel de leerkracht als van de leerlingen. En dat – als het de bedoeling is om conflictsituaties te vermijden (want dat is natuurlijk ook niet altijd het geval) – het reëel taalgebruik best afgestemd wordt op de wederzijdse verwachtingen.

De leerkracht zou dan misschien ook tot het inzicht gekomen zijn dat het taalgebruik van Peter helemaal niets te maken had met een onbeleefde, beledigende, seksistische of andere houding tegenover Vera, maar dat dit behoort tot de alledaagse straat- en groepstaal van deze jongeren. Voor een leerkracht kan dat inzicht ook nuttig zijn als het de bedoeling is om conflictsituaties te vermijden, maar dat is natuurlijk altijd het geval.

Luc Wyns
luc.wyns@telenet.be

Noot

- 1 Zie de bijdrage van Johan De Schryver, elders in dit nummer.